

aan De gemeenteraad
dossiernummer 7836
onderwerp Startnotitie dierenwelzijnsbeleid
van Het college van burgemeester en wethouders
datum 23 januari 2024

Aanleiding – waarom hebben we het hierover?

Recente wetenschappelijke bevindingen laten zien dat dieren niet alleen pijn kunnen ervaren maar ook emoties, individuele persoonlijkheden, complexe sociale systemen en hun eigen taal hebben. Onder andere dit soort wetenschappelijke bevindingen leiden tot een veranderend wereldbeeld waarin de morele afstand tussen mensen en dieren steeds kleiner wordt. Uit onderzoek in opdracht van de Raad voor Dierenaangelegenheden in 2022 blijkt dat 8 op de 10 Nederlanders vindt dat dieren recht op leven hebben, en vrijwel alle Nederlanders (99%) vinden dat dieren een eigen waarde hebben, met als voornaamste redenen dat zij levende wezens zijn met gevoel (64%) en dat dieren en mensen beide onderdeel zijn van het ecosysteem (54%).¹

In Gouda zijn drie dierenwinkels, acht dierenartsen, een kinderboerderij, een dierenweide en een hertenweide. Ook zijn er in ieder geval vijf organisaties die werken met paarden, twee die met duiven werken en is er een veehouderij. Daarnaast leven er in Gouda naar schatting ruim 3.000 honden en 4.000 katten,² naast andere huisdieren en in het wild levende dieren. De beleidskeuzes die wij maken hebben effect op deze dieren, en hun belangen willen wij in acht nemen. In het bestuursakkoord 2022-2026 is afgesproken om de inspanningen op het gebied van dierenwelzijn uit te breiden. Hiervoor is jaarlijks €75.000 beschikbaar. De afspraak in het bestuursakkoord komt voort uit het gesprek in de gemeenteraad naar aanleiding van de initiatiefnota dierenwelzijn die de fractie van Partij voor de Dieren in Gouda in 2021 naar voren bracht.

Doel – wat moet het beleid bewerkstelligen?

In de Wet Dieren worden de Vijf Vrijheden van Brambell gebruikt als basis voor de zorg die dieren nodig hebben.³ Dit houdt in dat dieren vrij moeten zijn van onder andere honger en dorst, fysiek ongerief, pijn en angst. Daarnaast moeten ze vrij zijn om soorteigen gedrag te vertonen. Een belangrijk onderdeel van de Wet Dieren is bovendien het erkennen van de intrinsieke waarde van dieren. Het hebben van intrinsieke waarde betekent dat dieren waarde hebben die los staat van het nut dat zij hebben voor mensen. Volgens de Raad voor Dierenaangelegenheden betekent het erkennen van de intrinsieke waarde dat wij dieren mee moeten wegen bij beslissingen, en dat menselijk ingrijpen in dieren of hun leefgebied niet leidt tot structurele of substantiële aantasting van dierenwelzijn.⁴

We willen dat de dieren in onze gemeente een goed leven hebben, waarbij hun fysieke gezondheid en algeheel welbevinden in stand wordt gehouden en wordt bevorderd. Daarom willen wij meer doen voor hen dan alleen het uitvoeren van de wettelijke taken. Het doel van de Nota Dierenwelzijn 2024-2026 is het opstellen van proactief dierenwelzijnsbeleid gericht op preventie, en dus op het voorkomen van dierenleed. De wettelijke taken van de gemeente zijn met name gericht op hulp aan dieren in nood. Deze worden op

¹ Kantar Public (2022) *De Staat van het Dier. Rapportage 1-meting.*

² Cijfers uit 2019

³ In 1965 werden de Vijf Vrijheden geformuleerd door de Britse Brambell commissie, wat de basis zou moeten worden voor de best mogelijke welzijnsstandaard in de veehouderij.

⁴ Schukken, van Trijp, van Alphen & Hopster (2019) *Staat van het dier: Beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland.*

het moment al aangevuld met extra inspanningen. In de Nota Dierenwelzijn zal dit alles in kaart worden gebracht en zullen hier nog een aantal ambities aan worden toegevoegd. De komst van de nota betekent niet dat dierenwelzijnsbeleid gecentraliseerd zal worden op één afdeling, maar dat alle inspanningen op het gebied van dierenwelzijn op één plek worden verzameld en de verantwoordelijkheid om het overzicht hierop te bewaren op één plek komt te liggen.

Afbakening: dieren met een eigenaar

De Nota Dierenwelzijn zal betrekking hebben tot gehouden dieren. Dit zijn de dieren waar mensen vrijwillig mee samenleven, ofwel de dieren die een eigenaar hebben, en heeft betrekking op huisdieren, landbouwdieren en hobbydieren.⁵ De dieren die in het wild leven, zoals de dieren die in natuurgebieden leven, vallen hier dus buiten. Er is gekozen voor een onderscheid tussen gehouden dieren en in het wild levende dieren omdat mensen voor beide groepen verschillende morele verantwoordelijkheden dragen. Gehouden dieren kunnen vaak niet meer zonder hulp van mensen leven of een waardig bestaan hebben zonder hen. Dit creëert een zorgplicht voor de mensen die hen houden. Wilde dieren hebben ons daarentegen niet nodig voor een waardig bestaan. Vaak wordt een zorgplicht voor wilde dieren niet gezien als iets wat in hun belang is en krijgen zij andere rechten toegediend, zoals bescherming van hun leefgebied.⁶ Maatregelen voor wilde dieren komen daarom aan de orde in het groen- en biodiversiteitsbeleid. Er bestaat wel een grijs gebied. Dieren die vaak 'plagddieren' worden genoemd zijn wilde dieren die wel meegenomen zullen worden in de nota. In tegenstelling tot de meeste in het wild levende dieren leven deze dieren wel in de nabijheid van mensen en leidt hun aanwezigheid soms tot conflicten. Het gangbare beleid is daarom niet altijd om ze met rust te laten, en dit creëert een wat directere verantwoordelijkheid met betrekking tot hun welzijn.

Resultaat – wat zijn de verschillende scenario's

Ambities en acties

Op het moment worden er door en in opdracht van de gemeente verschillende inspanningen gedaan op het gebied van dierenwelzijn. Dit bestaat voor een deel uit het uitvoeren van de wettelijke taken van de gemeente, en voor een deel uit extra inspanningen. Een overzicht hiervan kan worden gevonden in bijlage II. Uit deze inspanningen kunnen de volgende ambities worden afgeleid:

1. In Gouda wordt er vervoer, hulp en opvang verleend aan dieren in nood
2. In Gouda wordt natuur- en milieueducatie op scholen gestimuleerd
3. In Gouda wordt het gebruik van dieren bij evenementen ontmoedigd
4. In Gouda wordt overlast van dieren op een diervriendelijke manier aangepakt waarbij de nadruk ligt op preventie
5. In Gouda wordt overlast van huisdieren in de openbare ruimte zoveel mogelijk voorkomen

In aanvulling op de bovengenoemde vijf ambities, kunnen er een aantal extra ambities worden geformuleerd die bijdragen aan een proactief dierenwelzijnsbeleid. Welke ambities er precies in de nota komen te staan, is afhankelijk van de keuze die de raad zal maken. De mogelijke ambities zijn als volgt:

6. In Gouda is er structureel aandacht voor dierenwelzijn
7. In Gouda is er goede zorg voor huisdieren, ondanks armoede, ouderdom of chronische ziekte
8. In Gouda staat het welzijn van dieren voorop wanneer zij gebruikt worden voor menselijke doeleinden
9. In Gouda wordt de invloed van huisdieren op in het wild levende dieren zoveel mogelijk beperkt

⁵ Met hobbydieren worden landbouwdieren bedoeld die in kleine aantallen en zonder commercieel doel worden gehouden.

⁶ In de Wet Dieren staat wel dat iedereen een zorgplicht heeft naar een hulpbehoevend dier (artikel 2.1:6). Ook in het wild levende dieren vallen hieronder.

10. In Gouda worden inwoners goed voorgelicht over wat zij kunnen doen om dierenwelzijn te bevorderen

In onderstaande tabel staat een overzicht van acties waarmee de genoemde ambities kunnen worden waargemaakt. Bij elke actie wordt een inschatting gemaakt van de verwachte capaciteitsdruk (FTE) en verwachte kosten. In bijlage III worden de verschillende acties uitgebreid toegelicht.

Keuze	Actie	Ambitie	FTE	Planning	Kosten
0	0,3 FTE meer voor dierenwelzijn	Structurele aandacht voor dierenwelzijn	++	Doorlopend	€26.400
1	Neutralisatieactie voor katten	Goede zorg huisdieren + invloed in het wild levende dieren	+	Jaarlijks, noodzakelijkheid blijven evalueren	€€
	Chip-en-registreeractie voor katten		+		€
2	Minimaregeling	Goede zorg huisdieren	+++	Doorlopend	€€€
	Dierenbuddy		++	Doorlopend	€
3	Campagnes om dierenwelzijn te bevorderen	Voorlichting dierenwelzijn	++	Jaarlijks, af en toe	€€
	Voorlichting en informatie op website gemeente		+	Doorlopend, blijven evalueren	€
4	Voorwaarden dierenwelzijn aan vergunningen en subsidies	Welzijn gehouden dieren	++	Doorlopend	€

Pakketten

Binnen het gestelde budget is het niet haalbaar om al deze acties uit te voeren. Op basis van deze acties worden daarom twee pakketten geschetst. Het advies is om meer structurele aandacht voor dierenwelzijn (keuze 0) als basis te nemen voor beide pakketten. Zonder deze uitbreiding in capaciteit zal het coördineren en uitvoeren van de acties niet mogelijk zijn. Door het kiezen van één van de pakketten (of een combinatie van meerdere pakketten) kan de raad bepalen hoe er invulling gegeven kan worden aan dierenwelzijnsbeleid.

Met bovenstaande doelen en acties kunnen verschillende pakketten worden samengesteld voor dierenwelzijn. Het college hoort graag van de raad welk pakket hun voorkeur heeft, en gaat graag in gesprek over de te maken keuze. Het advies van het college is toegevoegd aan het einde van dit hoofdstuk.

Pakket 1: focus op preventie en educatie

Keuze	Actie	Ambitie	FTE	Planning	Kosten
0	0,3 FTE meer voor dierenwelzijn	Structurele aandacht voor dierenwelzijn	++	Doorlopend	€26.400
1	Neutralisatieactie voor katten	Goede zorg huisdieren + invloed in het wild levende dieren	+	Jaarlijks, noodzakelijkheid blijven evalueren	€€
	Chip-en-registreeractie voor katten		+		€
3	Campagnes om dierenwelzijn te bevorderen	Voorlichting dierenwelzijn	++	Jaarlijks, af en toe	€€
	Voorlichting en informatie op website gemeente		+	Doorlopend, blijven evalueren	€
4	Voorwaarden dierenwelzijn aan vergunningen en subsidies	Welzijn gehouden dieren	++	Doorlopend	€

Pakket 2: focus op huisdieren

Keuze	Actie	Ambitie	FTE	Planning	Kosten
0	0,3 FTE meer voor dierenwelzijn	Structurele aandacht voor dierenwelzijn	++	Doorlopend	€26.400
2	Minimaregeling	Goede zorg huisdieren	+++	Doorlopend	€€€
	Dierenbuddy		++	Doorlopend	€
3	Campagnes om dierenwelzijn te bevorderen	Voorlichting dierenwelzijn	++	Jaarlijks, af en toe	€€
	Voorlichting en informatie op website gemeente		+	Doorlopend, blijven evalueren	€

Advies: combinatie van pakketten in tijd

Het advies is om een combinatie te maken van beide pakketten in tijd. Zoals het college eerder heeft gesteld in de *Raadsmemo wensen en bedenkingen bij initiatiefvoorstel Dierenwelzijnsnota en actieplannen* is het wenselijk om te beginnen met eenvoudige maatregelen en de maatregelen waarbij brede resultaten kunnen worden gehaald, en gaandeweg het beleid te verrijken.

In 2024 wordt er begonnen met de acties uit pakket 1. Er komt duidelijke informatie en voorlichting op de website van de gemeente, en worden er voorwaarden voor dierenwelzijn aan vergunningen en subsidies bepaald. Dit kost in de eerste instantie veel tijd, maar deze tijdsinvestering hoeft in de daaropvolgende jaren niet te worden herhaald. Dit biedt de ruimte om daarna op andere ambities te focussen. De chip en neutraliseeracties zijn relatief makkelijk op te zetten, dus daar wordt in het eerste jaar meteen mee begonnen. Als er nog budget over is zou er nog een campagne kunnen worden opgezet, maar de focus in dit jaar kan liggen op educatie middels de website van de gemeente.

In 2025 kan er een combinatie van pakket 1 en 2 worden uitgevoerd. Chip- en neutraliseeracties kunnen dit jaar herhaald worden, deze keer in combinatie met een campagne om dierenwelzijn te bevorderen. Omdat de informatie op de website van de gemeente en de dierenwelzijnsvoorwaarden aan subsidies en vergunningen in het jaar daarvoor zijn geregeld, is er nu FTE en geld beschikbaar om te beginnen aan het opzetten van het vangnet voor huisdieren. We beginnen met het opstarten van Dierenbuddy en kunnen beginnen aan het onderzoeken naar manieren om een minimaregeling op te zetten voor 2026.

In 2026 stoppen we met de neutraliseer- en chipacties en beginnen we met het opzetten van de minimaregeling.⁷ Chippen en neutraliseren wordt nog steeds gefinancierd voor deze groep, en campagnes kunnen zich richten op neutraliseren en chippen zodat er ook bewustzijn blijft voor de mensen die niet in aanmerking komen voor de minimaregeling. Ook moet er goede communicatie over de minimaregeling worden opgezet, bijvoorbeeld bij dierenartsen of dierenspecialisten, zodat de mensen die het nodig hebben weten dat zij financiële ondersteuning kunnen krijgen. Aan het eind van dit jaar kunnen de pakketten worden geëvalueerd en kan er een plan worden opgezet voor de nota voor de nieuwe bestuursperiode.

Planning en proces (inclusief participatie)

De startnotitie is tot stand gekomen met input van gesprekken met Stichting Dierentehuis Midden-Holland (SDMH) van de Dierenbescherming – waar honden en katten opgevangen worden – en het Centrum voor Dierenhulpverlening (CvD), die wilde dieren opvangen en met de dierenambulances rijden. Ook is er gesproken met Goudse dierenartsen en met andere gemeentes. Daarnaast zijn landelijke ontwikkelingen, wetenschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen in andere gemeentes meegenomen. Bij het verder ontwikkelen van de Nota Dierenwelzijn zullen deze belanghebbenden betrokken blijven worden.

⁷ Mogelijk is er dan al een landelijke chipplicht.

Randvoorwaarden, kaders en uitgangspunten

Een overzicht van de belangrijkste wettelijke kaders voor dieren kunnen worden gevonden in onderstaande tabel.

Categorie	Wetgeving	Van toepassing op
Huisdieren, hobbydieren en productiedieren	Wet dieren Besluit houders van dieren Regeling houders van dieren Regeling diergeneeskundigen	Maneges en stallen Duivenmelkers Dierenweides, kinderboerderij
	Burgerlijk wetboek Algemene wet bestuursrecht Wet veiligheidsregio's	Noodvervoer en noodopvang
	Wetboek van Strafrecht	
	APV Gouda Handboek evenementen	Honden Vogels Dode huisdieren
Wilde dieren, waaronder plaagdieren	Omgevingswet (was Wet natuurbescherming)) Wet en regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden	Bouwen Woonomgeving
	Wet publieke gezondheid Besluit bouwwerken leefomgeving (was Bouwbesluit 2012) Burgerlijk Wetboek	
	Convenant klimaatadaptief bouwen Zuid-Holland EU-Verordening m.b.t. schadelijke invasieve plant- en diersoorten	
	APV Gouda VFLO Gouda Handboek evenementen	Woonomgeving

De wetten die relevant zijn voor gehouden dieren worden besproken in [bijlage I](#).

In principe zijn landelijke regels met betrekking tot dieren vaak leidend en heeft de gemeente beperkte bevoegdheden op dit gebied. Toch heeft de gemeente mogelijkheden om een positief effect op dierenwelzijn te hebben. Zo kan de gemeente besluiten om wel of niet een vergunning te lenen voor een bepaald evenement, of kunnen er voor dierenwelzijn voorschriften via de APV worden gegeven.

Naast bevoegdheden heeft de gemeente ook verantwoordelijkheden met betrekking tot dieren. Als blijkt dat de houder niet meer goed voor het dier kan zorgen, gaat de zorgplicht in principe over op de gemeente. De wetten hiervoor zijn vastgelegd in het burgerlijk Wetboek, de Wet dieren en de Algemene wet bestuursrecht (zie [bijlage I](#)).

Bijlage I: Bestuurlijke wet- en regelgeving gehouden dieren

Voor de startnotitie worden alleen de hoofdlijnen besproken. In de Nota Dierenwelzijn 2024-2026 zal het wettelijk kader in meer detail worden besproken.

Europees

EU-verordening ‘Invasieve Uitheemse soorten’

Deze verordening beschrijft het verbod op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal schadelijke exotische planten en dieren.

Landelijk

Wet dieren

De Wet dieren is de belangrijkste wet met betrekking tot gehouden dieren. De Wet dieren bepaalt dat de houder van dieren verantwoordelijk is voor het welzijn en de gezondheid van de dieren die worden gehouden. De Wet dieren beschermt ook dieren die niet worden gehouden, bijvoorbeeld door het verbod op dierenmishandeling en de plicht om zorg te verlenen aan hulpbehoevende dieren. Niet alleen houders van dieren maar alle burgers moeten zich hieraan houden. De inbreuk op de integriteit of het welzijn van een dier moet, verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, worden voorkomen. Ook moet het dier verzekerd zijn van zorg die het redelijkerwijs behoeft. De zorg voor dieren houdt volgens de wet in dat een gehouden dier niet te maken krijgt met honger, dorst, pijn, angst, stress of beperking van natuurlijk gedrag.

Het grootste gedeelte van de regels wordt behandeld in de onderliggende besluiten en regelingen: het Besluit houders van dieren, de Regeling houders van dieren en de Regeling diergeneeskundigen. Recent heeft de minister een aanvulling aangekondigd gericht op het verplicht chippen en registreren van katten, en is ook de huis- en hobbydierenlijst bekend gemaakt waarin staat welke dieren iemand mag houden.

Burgerlijk wetboek

In het Burgerlijk wetboek staan verschillende wetten die van toepassing zijn op dieren. Zo staat er in artikel 5:8.3 dat de gemeente verplicht is een gevonden dier twee weken in bewaring te nemen

Algemene wet bestuursrecht

Volgens artikel 5:30 van de Algemene wet bestuursrecht is een gemeente verplicht om alle zaken (waaronder dieren) die bij een huisontruiming worden achtergelaten voor maximaal dertien weken op te slaan.

Wet veiligheidsregio's

In artikel 3 van deze wet staat dat het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen *en dieren* bij ongevallen anders dan bij brand tot de taken van de brandweerzorg behoort.

Wetboek van strafrecht

Vanuit het strafrecht kan een dier in beslag worden genomen. Personen bij het OM mogen hierover beslissen. De NVWA, LID, politie of douane kan een dier vervolgens in beslag nemen. De eigenaar betaalt de kosten van vervoer, opvang en dierenarts. Bij gedwongen huisontruimingen is de gemeente de eerste verantwoordelijke, bij andere situaties is het minder duidelijk wat de verplichtingen en bevoegdheden zijn. In het Wetboek van strafrecht staan ook een aantal artikelen over agressieve honden.

Omgevingswet (was Wet natuurbescherming)

De Omgevingswet bepaalt wanneer bestrijding van dieren mag plaatsvinden in het belang van volksgezondheid, veiligheid, het voorkomen van schade of ter bescherming van flora en fauna. Zo is voor de bestrijding van muizen en ratten een ontheffing nodig.

Convenant samenwerking dierenhandhaving

In het Convenant samenwerking dierenhandhaving zijn de afspraken over de taakafbakening, samenwerking en informatie-uitwisseling met betrekking tot dieren en dierenwelzijn vastgelegd. Het toezicht door de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) richt zich primair op het welzijn van landbouwhuisdieren. De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) ziet primair toe op het welzijn van gezelschapsdieren. Meldingen over hobbymatig gehouden landbouwhuisdieren als schapen, geiten, varkens (inclusief hangbuikzwijnen) of runderen worden in beginsel door de NVWA afgehandeld. Indien het gaat over meldingen van enkele hobbymatig gehouden landbouwhuisdieren als paarden, pony's, ezels en kippen of ander pluimvee kunnen deze door de LID worden afgehandeld. Meldingen over noodhulp voor dieren worden in de eerste instantie door de politie opgevolgd. De politie heeft verder als basistaak de proactieve opsporing van overtredingen op artikelen 254, 254a, 350, lid 2 en 425 van het wetboek van Strafrecht, artikel 36 en 37 van de Gezondheid- en welzijnswet voor Dieren (GWWD) en stroperij (Flora en faunawet en Visserijwet).

Lokaal

Algemene plaatselijke verordening (APV) Gouda

In Gouda zijn enkele artikelen opgenomen in de APV die het samenleven van mensen en dieren reguleren:

- aanlijnplicht 2:29
- opruimplicht 2.30
- aanlijngebod en/of muilkorfgebod 2:31-2.32
- voederverbod vogels 2:34
- woonoverlast 2:46
- destructie dode gezelschapsdieren 4:3-4:6

Handboek 'richtlijnen voor evenementen'

In dit handboek staat dat in Gouda het gebruik van dieren wordt ontmoedigd. Dit wordt ondersteund door het feit dat de gemeente geen subsidies verleend aan evenementen waarbij wilde dieren of landbouwhuisdieren worden gebruikt.

Bijlage II: Bestaande inspanningen op het gebied van dierenwelzijn

De volgende inspanningen van de gemeente Gouda op het gebied van dierenwelzijn vallen onder de wettelijke taken:

Inspanning	Wet	Uitvoering
Het verzorgen en tijdelijk opvangen van zwervend aangetroffen dieren met een vermoedelijke eigenaar. De gemeente moet deze 14 dagen voor de eigenaar bewaren.	Boek 5 Burgerlijk werkboek, artikel 8 lid 3	Dierenopvangcentrum Gouda (honden en katten), Centrum voor Dierenhulpverlening
Het verlenen van de nodige zorg aan een dier in nood, gehouden of wild. Dit is een plicht voor iedereen, dus ook de gemeente. Deze worden opgevangen of er wordt voor gezorgd dat zij op de juiste plek terecht komen.	Artikel 1.4 van de Wet dieren (nog niet in werking) en art. 1.11 van de Wet natuurbescherming (nu Omgevingswet)	Centrum voor Dierenhulpverlening
Opruimen en destructie kadavers. Het tijdelijk bewaren, indien mogelijk zoeken van de eigenaar, registreren en zorg dragen voor destructie.	Wet Dieren, artikel 3.4 en 3.5	Centrum voor Dierenhulpverlening
Het in bewaring nemen van huisdieren bij huisuitzettingen, arrestaties of gedwongen opname, met een maximale opvangtermijn van 13 weken.	Algemene wet bestuursrecht, artikelen 5:29 en 5:30	Dierenopvangcentrum Gouda (honden en katten), Centrum voor Dierenhulpverlening
Het voorkomen, beperken & bestrijden van brand, en het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan brand.	Artikel 2 van de Wet Veiligheidsregio's, artikel 3, lid 1, onderdeel b	Veiligheidsregio Hollands Midden

De volgende inspanningen zijn geen wettelijke verplichtingen, maar worden wel uitgevoerd door of in opdracht van de gemeente Gouda:

Inspanning	Wet of overeenkomst	Uitvoering
Vervoer gewonde dieren naar de geschikte opvangorganisaties	Overeenkomst 2021-2027	Centrum voor Dierenhulpverlening
Toezicht en handhaving voederverbod overlastgevendende vogels	APV Gouda, artikel 2:34	Gemeente
Toezicht en handhaving hondenbeleid	APV Gouda, artikel 2:29-2:32	Gemeente
Natuur- en milieueducatie via de Brede School		Gemeente, Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) vanuit Centrum voor Natuur- en Milieu Educatie (CNME) De Zwanebloem
Evenementen met wilde dieren of landbouwhuisdieren uit sluiten van subsidie.	Subsidieregeling volksfeesten Gouda 2016, artikel 5.2	Gemeente
Gouda wordt in 2025 vuurwerkvrij. Stapsgewijs komen er de komende jaren steeds meer vuurwerkvrije zones bij. In 2022 waren er 19 vuurwerkvrije zones, met name rond plaatsen waar dieren worden gehouden.		Gemeente

Standaard vegetarische of plantaardige catering bij externe activiteiten is, behalve als ze daar expliciet om vragen.		Promen (gemeente)
<i>Meatless Monday</i> in het bedrijfsrestaurant en veel vegetarische en plantaardige opties.		Promen (gemeente)
Afvangen en verplaatsen van ganzen		Gemeente
In 2010 is er een duiventil geplaatst om overlast van duiven te beperken. Hier worden eieren regelmatig vervangen door kalkeieren om de groei van de duivenpopulatie in toom te houden.		Duiventil Gouda
Verbod op oplaten ballonnen	APV Gouda, artikel 4:1	Gemeente

Bijlage III: Toelichting op beleidsdoelen en acties

Structurele aandacht voor dierenwelzijn

Welk pakket er ook gekozen wordt, het is van belang dat er structureel aandacht binnen de gemeente is voor dierenwelzijn. Op het moment is er 0,1 FTE beschikbaar voor dierenwelzijn. Een medewerker die 0,4 FTE per week kan besteden aan dierenwelzijn

- kan een dierenwelzijnsnota opstellen
- evalueert de uitvoering van beleid uit deze nota
- monitort wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van dierenwelzijn en speelt hierop in
- verbetert samenwerking tussen afdelingen en organisaties op het gebied van dierenwelzijn, zoals bijvoorbeeld nu al gebeurt met het sociaal domein op het gebied van huiselijk geweld en dierenmishandeling
- onderhoudt contacten met dierenwelzijnsorganisaties die wettelijke taken voor de gemeente uitvoeren

Een extra van 0,3 FTE is daarom de basis van allebei de pakketten.

Terugdringen zwerfkattenpopulatie

In Nederland is het de gewoonte om huiskatten vrij buiten te laten lopen. Wanneer katten kwijt raken kan dit leiden tot welzijnsschade bij de kat en de eigenaar, en wanneer zij in de opvang terecht komen zorgt dit voor kosten bij dierenambulances, dierenartsen en asielen voor het verzorgen, opvangen en herenigen of herplaatsen. Wanneer zij niet worden gevonden kunnen zij verwilderen en deel uit gaan maken van de zwerfkattenpopulatie. Deze wordt in Nederland geschat op tussen de 135 duizend en 1,2 miljoen katten.⁸ Zwerfkatten lopen het risico dat zij onvoldoende voedsel en water kunnen vinden en lijden vaker aan ziektes dan huiskatten. Ook jagen zij (net als loslopende huiskatten) op wilde dieren, waaronder ook bedreigde diersoorten.

In Gouda was in 2022 meer dan de helft van de katten in het asiel zwerfkatten.⁹ Het is daarom verstandig om te investeren in acties die zorgen dat het aantal zwerfkatten vermindert. De werkgroep Zwerfkatten in Gouda voert op het moment TNR uit.¹⁰ Dit is belangrijk, maar heeft geen invloed op de instroom van verwilderde huiskatten. Hier kunnen chip- en neutraliseeracties in bijdragen. Wanneer de acties effectief zijn zal dit op langere termijn kosten besparen in opvang- en ambulancekosten, welzijnsproblemen bij katten kunnen voorkomen en zullen in het wild levende dieren minder worden bejaagd. Ook kunnen de acties worden gecombineerd met een moment van voorlichting vanuit de chippende of neutraliserende dierenarts, wat ook ten goede komt van het welzijn van de huisdieren.

In Vlaanderen zijn er sinds 2014 meerdere maatregelen ten aanzien van de zwerfkattenproblematiek. Er is een landelijke chip- en neutralisatieplicht, en gemeentes zijn verplicht om zwerfkatten aan te pakken middels TNR. Uit asielcijfers blijkt dat het aantal katten in asielen met 30% is gedaald en het aantal zwerfkatten wat moest worden geëuthanaseerd om medische redenen met 41%.^{6 11}

Chipacties voor huiskatten

Jaarlijks belanden er meer dan 6.500 katten in asielen van de Dierenbescherming, waarvan er maar 17% kan worden verenigd met het baasje. Voor honden, waarbij een chip wel een verplichting is, is dit percentage 93%. In januari 2023 is er een landelijke chipplicht voor huiskatten aangekondigd. Dit verhoogt

⁸ Ministerie van LNV (2023) Loslopende katten: Gezamenlijke verkenning van de problematiek en oplossingsrichtingen rondom loslopende huiskatten en zwerfkatten.

⁹ Dit blijkt uit de jaarrapportage van de Dierenbescherming. Van de 108 opgevangen katten waren er 59 zwerfkatten.

¹⁰ Trap, neuter, return (TNR) betreft het vangen en neutraliseren van huiskatten, en vervolgens het terugplaatsen in de natuur.

¹¹ Gaia (2016) Verplichte sterilisatie van huiskatten. <https://www.gaia.be/nl/nieuws/verplichte-sterilisatie-van-huiskatten>

de drempel voor de aanschaf en voor het dumpen van een kat, maakt een onderscheid tussen zwervkatten en een huiskat makkelijker en zorgt ervoor dat kwijtgeraakte katten en baasjes sneller en vaker herenigd worden.⁶ Op dit moment zijn er nog geen concrete plannen vanuit de landelijke overheid. De gemeente zou een jaarlijkse chipactie op kunnen zetten om ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk katten worden gechipt. Er kan voor worden gekozen om dit alleen voor minima te doen.

Neutralisatieacties voor huiskatten

Neutraliseren betekent het onvruchtbaar maken door middel van castratie of sterilisatie. De schatting is dat 95% van de huiskatten al is geneutraliseerd. Toch is er een overschot aan kittens in asielen. Om het overschot aan kittens tegen te gaan kan de gemeente een neutralisatieactie voor huiskatten organiseren. Ook zal dit leiden tot minder zwerv- en vechtgedrag bij huiskatten en minder risico op verspreiding van de zoönose toxoplasmose, die met name door kittens wordt verspreid. De effectiviteit is wat onzeker, omdat waarschijnlijk niet alle niet-geneutraliseerde katten op deze manier worden bereikt.¹² De actie moet bovendien worden herhaald, omdat er steeds nieuwe huiskatten bij komen. Een nadeel van herhaaldelijke neutraliseeracties is dat mensen die de kosten wel zouden kunnen dragen minder geneigd kunnen zijn om zelf hun katten te laten helpen en een actie bij de gemeente afwachten. Er kan voor worden gekozen om dit alleen voor minima te doen.

Minima-regeling huisdieren

In 2008 gaf 60% van huisdiereigenaren met een minimuminkomen in een enquête van de Universiteit Utrecht aan dat ze om financiële redenen wel eens hebben afgezien van een dierenartsbezoek.¹³ In 2023 bleek uit onderzoek van EenVandaag dat 21% van de ondervraagde mensen met een huisdier in het afgelopen jaar een behandeling voor hun dier heeft uitgesteld vanwege de kosten. 16% van hen heeft de behandeling zelfs helemaal niet uit laten voeren.¹⁴ Dit komt niet ten goede aan het welzijn van de dieren. De gemeente kan er voor kiezen om een vangnet te creëren voor deze dieren door middel van een minima-regeling. Gesprekken met bewoners in Gouda hebben geen urgente indicatie opgeleverd dat hier behoefte aan is. Toch is de verwachting op basis van de landelijke onderzoeken dat er ook in Gouda huisdiereigenaren zullen zijn die hiermee geholpen zullen worden. Dit zou verder kunnen worden onderzocht.

Een minima-regeling voor huisdieren kan er heel verschillend uitzien. Zo is er in Groningen een eenmalige vergoeding van €20 dierenartskosten beschikbaar voor mensen met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. In Amersfoort is dit €85, en zit hier ook een chipvoorwaarde aan verbonden. In Amsterdam wordt het eerste consult 100% vergoed, en de medische kosten voor 50% tot €300. Chippen is hier verplicht bij gebruik van de regeling en wordt voor 100% vergoed, en castratie en sterilisatie voor 50%.

Ook de manier waarop dit eruit ziet kan verschillen. In Amsterdam wordt er bijvoorbeeld met een stadspas met groene stip gewerkt, die alleen mensen met een bepaald inkomen hebben. Het zou ook mogelijk zijn om dierenartskosten in aanmerking te kunnen laten komen voor bijzondere bijstand.

Mogelijk leidt een minima-regeling tot minder animo om een huisdierenverzekering te nemen. Ook is het niet wenselijk dat mensen nog eerder geneigd zijn om een (extra) huisdier te nemen wanneer zij de kosten niet kunnen dragen. Ook de uitvoerbaarheid van een minima-regeling is minder voor de hand liggend dan

¹² Ministerie van LNV (2023) *Loslopende katten: Gezamenlijke verkenning van de problematiek en oplossingsrichtingen rondom loslopende huiskatten en zwervkatten*; Dierenbescherming (2023) Groot succes: landelijke chipplicht op komst. www.dierenbescherming.nl/actueel/landelijke-chipplicht-voor-katten

¹³ Dit blijkt uit een enquête van de faculteit diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht die tijdens de financiële crisis in 2008 werd gehouden onder 541 mensen met een bijstandsuitkering: Bonick & Stam (2009) Inventarisatie naar de+behoefte+aan+veterinaire+zorg+onder+huisdiereigenaren+met+een+bijstandsuitkering.+nr.14,lp.118.

¹⁴ Lubbe & Boverhuis (2023) *1 op de 5 huisdierbezitters stelde afgelopen jaar behandeling uit vanwege kosten: 'Achteraf moest poes onnodig lijden'*. EenVandaag. <https://eenvandaag.avrotros.nl/panels/opiniepanel/alle-uitslagen/item/1-op-de-5-huisdierbezitters-stelde-afgelopen-jaar-behandeling-uit-vanwege-kosten-achteraf-moest-poes-onnodig-lijden/>

de andere acties, en is het een bekend gegeven dat inkomensondersteunende maatregelen de doelgroep vaak niet bereiken.¹⁵

Ondersteuning ouderen en chronisch zieken door financiering Dierenbuddy

Dierenbuddy is een programma van de Dierenbescherming die valt onder de preventieve dierenhulp. Vrijwilligers verlenen praktische aanvullende hulp bij de verzorging van huisdieren van ouderen, chronisch zieken, mensen met een (verstandelijke) beperking, en mensen die om een andere reden niet meer de volledige zorg voor hun huisdier op zich kunnen nemen. Het doel hiervan is dat dieren langer bij hun eigenaar kunnen blijven wonen, wat eenzaamheid en dierenleed helpt voorkomen. De vrijwilligers helpen bijvoorbeeld met het verschonen van de kattenbak, maken lange wandelingen met de hond, en doen de nagelverzorging van konijnen. Op het moment zit Dierenbuddy al in Gouda, maar is het nog erg klein. Financiering en het helpen met naamsbekendheid zou Dierenbuddy helpen om te kunnen groeien in Gouda. Dit kan in samenwerking met het sociale domein.

Voorlichting en educatie

In lijn met de ambitie om proactief dierenwelzijnsbeleid te hebben wat gericht is op preventie, kan de gemeente een voorlichtende taak op zich nemen. Zo kan de gemeente informatie plaatsen op de website met belangrijke adressen van instanties die hulp bieden bij vermiste dieren, van de dierenambulances en –asielen waar contracten mee zijn en plaatselijke initiatieven zoals de voedselbank in Waddinxveen. Ook kan hier bijvoorbeeld een link staan naar een folder van de Dierenbescherming over het aanschaffen van een huisdier. Naast communicatie op de website kan de gemeente publiekscampagnes opzetten, bijvoorbeeld om burgers te ontmoedigen om een huisdier aan te schaffen in tijden van financiële onzekerheid, of om hen te stimuleren om hun kat binnen te houden tijdens het broedseizoen. Een andere optie is het opstellen van een convenant met dierspecialisten, dierenpensions en dierenartsen waarin afspraken kunnen worden gemaakt over advisering en signalering van inwoners.

Voorwaarden dierenwelzijn aan vergunningen en subsidies

Op het moment wordt het gebruik van dieren bij evenementen in de gemeente al ontmoedigd. Evenementen waarbij dieren gebruikt worden kunnen wel subsidie krijgen, maar de kosten voor het inzetten van de dieren worden niet gesubsidieerd.¹⁶ Deze inspanning zou bijvoorbeeld kunnen worden uitgebreid door organisatoren van evenementen in de vergunning aandachtspunten mee te geven voor dierenwelzijn. Wanneer dieren worden gebruikt voor educatie, zoals op de kinderboerderij, zouden er dierenwelzijnseisen aan de subsidie kunnen worden verbonden.

¹⁵ Kuilman & Kalk (2023) Ondersteuning aan minima: een woud van regels vol ongelijkheid. *Wiardi Beckman Stichting*. <https://www.wbs.nl/publicaties/ondersteuning-aan-minima-een-woud-van-regels-vol-ongelijkheid>

¹⁶ Subsidieregeling volksfeesten Gouda 2016, artikel 5